

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Історичний факультет
Кафедра української історії та етнополітики

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
вибіркова (вільного вибору студента) дисципліна
підготовки бакалаврів

Дніпро – 2017 р.

Розроблено та внесено: Дніпровським національним університетом імені
Олеся Гончара

Розробник програми: кафедра української історії та етнополітики

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри української історії та етнополітики протокол № 1 від «30» червня 2017 р.

Завідувач кафедри _____ (Шляхов О. Б.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«30» червня 2017 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету за спеціальністю 032 «Історія та археологія»; 014.03 «Середня освіта» (історія)
(шифр, назва)

протокол № 1 від «30» серпня 2017 р.

Голова _____ (Архирейський Д. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«30» серпня 2017 р.

Схвалено Вченою радою факультету _____ історичного
(шифр, назва)

протокол № 1 від «30» серпня 2017 р.

Голова _____ (Світленко С. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«30» серпня 2017 р.

ВСТУП

Історія України є однією з важливих загальногуманітарних дисциплін, яка вивчається у вищій школах. Дисципліна націлює, перш за все, на вивчення

суспільно-політичної та соціально-економічної історії українського народу XX – XXI ст., відображає основні тенденції в його розвитку, боротьбу за соціальне та національне визволення, створення самостійної держави. Увага також приділяється розвитку громадсько-політичної думки в Україні, менталітету представників різних класів та соціальних груп, історії політичних партій та організацій, релігійному життю. На підставі синтезу формаційного та цивілізаційного підходу, український історичний процес подається в органічній єдності з історією держав, до яких у різні часи входили ті або інші українські землі та українське населення, зберігаючи та збагачуючи свою духовну культуру.

У межах даного курсу розглядаються особливості розвитку Української Народної Республіки, Української Держави гетьмана Скоропадського, Західноукраїнської Народної Республіки, Радянської України. Особливу увагу приділено аналізу розвитку України від набуття нею незалежності до сьогодення.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета даного навчального курсу – дати студентам систематичні й узагальнюючі знання про періоди розвитку української історії в новітню добу (1914 – 2018), специфіку національної культурної традиції. Здобуті знання допоможуть сформувати у студентів політичне мислення та політичну культуру.

У ході вивчення дисципліни «Історія України» студенти повинні

➤ знати:

✓ основні періоди історії України в новітню добу, їх особливості, визначальні події;

✓ біографію визначних діячів української історії та культури, їхні творчі здобутки та роль у культурно-історичному процесі;

➤ вміти:

✓ аналізувати історичні події, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;

✓ зіставляти культурні явища національної культури з відповідними

процесами та періодами світової культури;

✓ самостійно опрацьовувати історичні джерела, науково-популярну та довідкову літературу;

✓ обґрунтовувати власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Предмет, завдання, джерела та історіографія дисципліни «Історія України». Об'єкт, предмет, завдання, теоретичне і практичне значення курсу. Аналіз джерел та навчальної літератури. Порядок організації та контролю роботи студента за модульно-рейтинговою системою. Історіографія дисципліни.

Тема I. Україна в умовах Великої війни та революційних подій 1917 – 1918 рр.

Причини та початок війни. Ставлення українських партій до війни та їх погляди на майбутнє України. Огляд воєнних дій на території України в 1914 – 1917 рр. Причини та наслідки для України Лютневої революції 1917 р. Розвиток УНР в добу Центральної Ради. Політичне становище в Україні після повалення царату. Створення Центральної Ради. Михайло Грушевський. Проголошення УНР. Боротьба за владу в Україні наприкінці 1917 – початку 1918 р. Брестська угода 1918 р. Окупація України австро-німецькими військами.

Тема II. Україна в умовах поглиблення революційного процесу та громадянської війни

Створення гетьманату. Павло Скоропадський та його політика. Виникнення Директорії та відродження УНР. Встановлення радянської влади в Україні в 1919 р. «Воєнний комунізм» та його основні напрямки. Денікінщина. Повстансько-партизанський рух в Україні. Варшавська угода Симона Петлюри з Юзефом Пілсудським. Радянсько-польська війна 1920 р. Проголошення ЗУНР, її зовнішня та внутрішня політика.

Тема III. Соціально-економічний розвиток

УРСР в умовах непу (1921 – 1928 рр.)

Соціально-економічне та політичне становище України після закінчення громадянської війни. Початок радянського експерименту в Україні. НЕП в Україні та його наслідки. Особливості національно-державного будівництва в 1920-х рр. Входження України до складу СРСР. Політика «українізації» в 1920-х рр.

Тема IV. Протиріччя соціально-економічного розвитку УРСР наприкінці 20-х – 30-х рр. XX ст.

Сталінський «великий перелом» 1929 р. Форсована індустріалізація та колективізація в Україні. Їх політичні та соціальні наслідки. Голод 1932 – 1933 рр. Встановлення сталінського тоталітарного режиму в 1930-х рр. Репресії в Україні. Особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у міжвоєнний період. Діяльність українських політичних організацій в Польщі, Румунії та Чехословаччині в 1921 – 1939 рр. Утворення Карпатської України.

Тема V. Україна в період Другої світової війни 1939 – 1945 рр.

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Приєднання західноукраїнських земель до СРСР. Соціально-економічні перетворення.

Напад Німеччини на СРСР. Героїчна оборона Києва, Одеси, Севастополя. Битва під Москвою та крах фашистського плану блискавичної війни. Фашистський окупаційний режим в Україні. Рух опору в Україні. Радянські партизани та діяльність ОУН-УПА. Бойові дії 1943 – 1944 рр. Визволення території України від загарбників. Внесок українського народу у розгром фашистської Німеччини. Втрати України у війні.

Тема VI. Соціально-економічний розвиток УРСР в 50-х – першій половині 80-х рр. XX ст.

Завершення формування території України. Труднощі і успіхи відбудови народного господарства УРСР в післявоєнний період. Особливості суспільно-політичного життя в Україні у 1945 – 1953 рр. «Ждановщина» в Україні. Становище в Західній Україні у післявоєнні часи. «Хрущовська відлига» в

Україні. Спроби демократизації країни. Критика культу особи Йосипа Сталіна. «Шестидесятники». Економічні реформи 1957 р., 1965 р. та їх наслідки для України. Особливості суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку УРСР в роки застою. Дисидентський рух 1960-х – 1970-х рр. в Україні, його основні течії та напрямки.

Тема VII. Розвиток УРСР в добу «перебудови» (1985 – 1991 рр.)

Проблеми і протиріччя розвитку УРСР під час перебудови 1985 – 1991 рр. Створення нової політичної ситуації в Україні на межі 1980-х – 1990-х рр. Декларація «Про державний суверенітет України». Виникнення нових партій та рухів. Особливості економічного становища.

Тема VIII. Історія та культура сучасної України

Політична криза в СРСР 1991 р. Прийняття «Акту проголошення незалежності України». Державотворчий процес в Україні в 1990-х рр. Леонід Кравчук та Леонід Кучма. Прийняття Конституції 1996 р. Курс переходу до ринкових економічних відносин в країні та його реалізація. Економічна криза 1990-х рр. та її причини. Економічні перетворення на початку XXI ст. в Україні.

Основні напрямки зовнішньополітичної діяльності України. Міжнародне визнання. Співробітництво з міжнародними організаціями. Ліквідація ядерної зброї. Суспільне-політичне та культурне життя наприкінці XX ст. – початку XXI ст. Багатопартійність в Україні на сучасному етапі та її характерні риси. Церква в Україні.

Тема IX. Історія та культура сучасної України

Вибори 2004 р. та політична криза в Україні. Помаранчева революція 2004 р.: причини, історія події, наслідки. Президент В. Ющенко, діяльність його урядів. Президент В. Янукович та його урядів. Революція Гідності 2013 – 2014 рр.: причини, історія події, наслідки. В.о. президента О. Турчинов та його політика. Конфлікт з РФ: причини, сутність, наслідки.

3. Рекомендована література:

Навчальна література:

1. Бойко О.Д. Історія України: Посіб.– 2-ге вид., доп. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.

2. Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX ст.: Навч. посіб. для вузів. – К.: Либідь, 1996. – 615 с.
3. Гудзь В.В. Історія України: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Слово, 2003. – 616 с.
4. Заруба В.М., Лисенко М.М. Історія України (З прадавніх часів до 1917 року): У 2 т. – Д.: Дніпропетровське відділення УФК, 1994. Т.1. – 190 с.
5. Історія України: Нове бачення: У 2 т. /О.І.Гуржій, Я.Д.Ісаєвич, М.Ф.Котляр та ін.– К.: Україна, 1995.– 350 с.
6. Історія України: Нове бачення: Навч. посіб./ Під ред. В.А.Смолія. – 2-ге вид, доп. й перероб.– К.: Альтернативи, 2000. – 464 с.
7. Історія України: Навч. посіб. / Під керівництвом Ю.Зайцева. – 2-ге вид. зі змінами.– Л.: Світ, 1998.– 488 с.
8. Історія України: Навч. посіб. для студентів неісторичних спеціальностей. – К.: Б.в., 1998. – 395 с.
9. Історія України: Навч. посіб. для вузів / За ред. Г.Д.Темка, Л.С.Тупчієнка. – К.: Академія, 2001. – 480 с.
10. Історія України: Навч. посіб. для студентів вищих закладів/ Б.Лановик, М.Лазарович.– К.: Знання-Прес, 2001. – 698 с.
11. Історія України: Навч. посіб., 3-тє вид, випр./Б.Д.Лановик, Р.М.Матейко, З.М.Матисякевич. – К.: Знання-Прес, 2000. – 574 с.
12. Історія України: Навч. посіб./В.М.Литвин, В.М.Мордвінцев, Слюсаренко А.Г. – К.: Знання-Прес, 2002. – 669 с.
13. Історія України: Навч. посіб./В.Д.Мирончук, Г.С.Ігошкін. – К.: МАУП, 2000 – 328 с.
14. Крип'якевич І. Історія України. – Л.: Світ, 1990. – 520 с.
15. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Історія України» / С. Ємець, Г. Книш, І. Кривий та ін. – Д.: РВВ ДНУ, 2003.– 67 с.

Методична література

1. Ємець С.Д., Книш Г.М., Кривий І.О. Методичні рекомендації до вивчення курсу “Історія України”. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2003.
2. Якунін В.К., Яценко В.Я., Шляхов О.Б. Методичні вказівки до семінарських занять і самостійної роботи із курсу “Історія України”. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2006.
3. Коломоець Ю.І., Поляков С.І, Яценко В.Я. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з „Історії України”. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2006.
4. Шляхов О.Б., Книш Г.М., Яценко В.Я. Хрестоматія з історії України. – Д.: РВВ ДНУ, 2007.
- 4. Форма підсумкового контролю успішності навчання** – залік.
- 5. Засоби діагностики успішності навчання** – реферування наукової літератури з дисципліни, підготовка презентацій з актуальних проблем зовнішньої політики України до семінарських занять; експрес-опитування, поточне тестування, залік.